

5 ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA

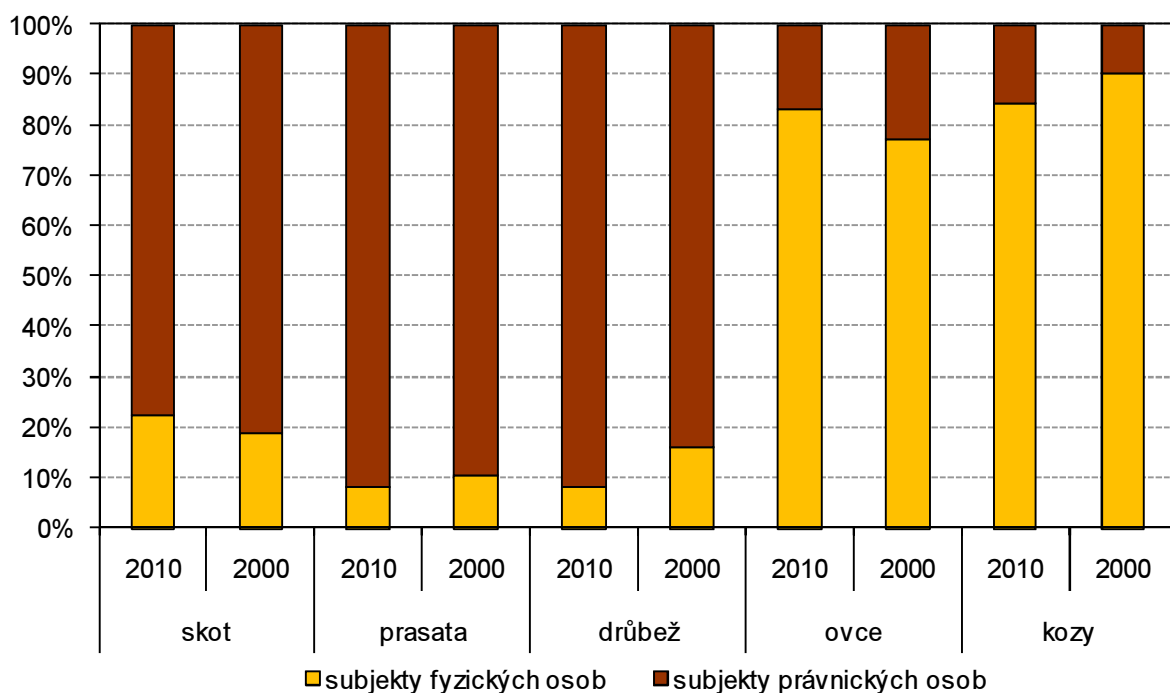
V průběhu let 2000 až 2010 došlo k poklesu stavů všech hlavních druhů hospodářských zvířat; skotu o 14,0 %, prasat o 44,4 %, drůbeže o 16,5 %. Ještě větší byl však úbytek jejich chovatelů - skotu o 32,3 %, prasat o 65,1 %, drůbeže o 51,2 %, což vedlo k vyšším koncentracím zvířat v jednotlivých zemědělských podnicích. Za stejné období vzrostl počet ovcí o 179,3 %, koz o 108,8 %, koní o 49,4 %.

Výjimky z těchto trendů lze nalézt mezi podniky soustředěnými ve skupinách podle právních forem u skotu (fyzické osoby a akciové společnosti), drůbeže (spol. s r. o.) a koz (družstva).

Tabulka 6 - Základní ukazatele živočišné výroby podle právních forem subjektů

	Rok	Zemědělské subjekty celkem	v tom subjekty						
			fyzických osob celkem	z toho zemědělní podnikatelé	právnických osob celkem	z toho			družstva
						obchodní společnosti	z toho		
							spol. s r. o.	a. s.	
Zemědělské subjekty	2010	22 864	19 781	15 329	3 083	2 432	1 751	649	527
	2000	26 539	23 714	19 746	2 825	1 948	1 310	602	740
Obhospodařovaná zemědělská půda (ha)	2010	3 483 500	1 013 303	950 893	2 470 197	1 706 264	802 631	891 479	733 798
	2000	3 604 400	923 775	842 044	2 680 625	1 578 841	783 686	779 696	1 059 447
Skot (ks)	2010	1 328 925	299 873	284 664	1 029 052	643 381	241 694	398 493	373 503
	2000	1 545 309	293 522	270 628	1 251 787	658 773	263 431	389 710	574 478
Prasata (ks)	2010	1 907 994	157 283	143 232	1 750 711	1 428 516	317 488	1 110 986	311 106
	2000	3 432 950	355 958	330 876	3 076 992	2 116 380	611 513	1 498 837	931 276
Drůbež (ks)	2010	25 322 881	2 024 537	1 753 334	23 298 344	21 748 113	9 746 539	12 001 533	1 509 109
	2000	30 321 070	4 815 570	4 191 842	25 505 500	21 762 693	8 081 112	13 681 581	3 609 453
Ovce (ks)	2010	184 032	153 315	127 855	30 717	26 027	21 848	3 390	3 570
	2000	65 890	50 799	42 365	15 091	11 851	9 587	2 046	3 094
Kozy (ks)	2010	16 900	14 258	10 643	2 642	2 286	2 116	169	125
	2000	8 093	7 298	6 052	795	328	317	5	367

Graf 5 - Podíl subjektů dle právních forem na celkových stavech hospodářských zvířat

Chov skotu

Skotu bylo v roce 2010 sečteno celkem 1 328 925 kusů ve více než deseti tisících zemědělských podnicích. Proti roku 2000 se stavy skotu snížily o 14,0 %, počet chovatelů klesl až o 32,3 %, což se projevilo ve zvýšení průměrného počtu kusů chovaných na jeden zemědělský podnik o 28 ks na 132 ks.

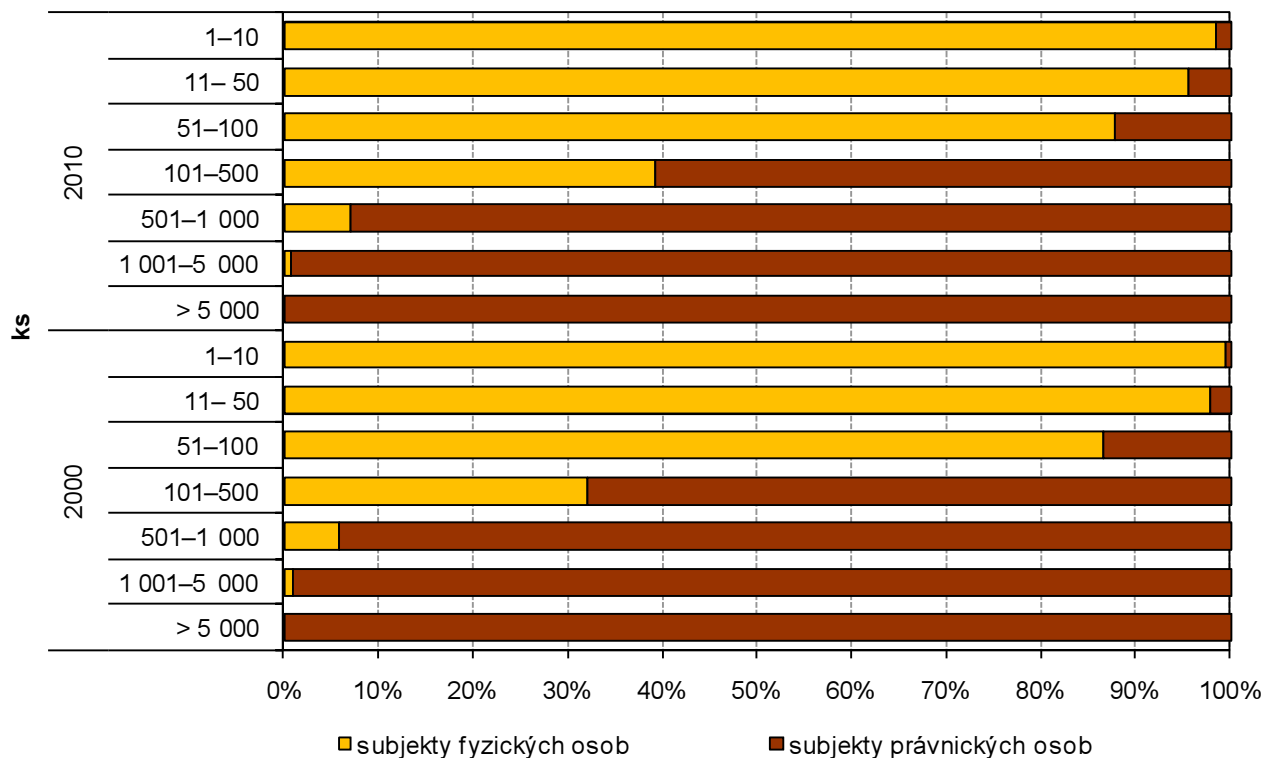
Více než tři čtvrtiny (77,4 %) skotu chovaly subjekty právnických osob, zbývajících 22,6 % připadlo na subjekty fyzických osob; v porovnání s rokem 2000 došlo ke změnám těchto podílů ve prospěch subjektů fyzických osob o 3,6 p. b. Ve smyslu těchto změn byl zaznamenán u fyzických osob nárůst stavů skotu o 2,2 % a průměrného počtu kusů chovaných na jedné farmě o 14 ks na 36 ks, naopak u právnických osob došlo k poklesu stavů o 17,8 % a průměrného počtu skotu na podnik o 80 ks na 622 ks.

Největší podíl na stavech skotu u právnických osob mají akciové společnosti (38,7%), které také jako jediné z těchto právních forem zaznamenaly v porovnání s rokem 2000 zvýšení stavů (o 2,3 %), následují družstva, jejichž podíl na stavech je 36,3 %. Právě u družstev došlo za desetiletí k největšímu, 35% propadu stavů a tím i k ústupu z pozice nejvýznamnějšího chovatele skotu.

Agrocensus umožňuje třídění podniků podle počtu chovaných kusů skotu v kombinaci s právní formou podniků. U družstev v 68,1 % případů a u akciových společností v 68,0 % byl preferován chov v kategoriích 501-1 000 ks/podnik nebo 1 001–5 000 ks/podnik, společnosti s ručením omezeným upřednostnily v 50,2 % případů chov v rozmezí 101–500 ks. U fyzických osob více než čtyři pětiny z farmářů vlastnících skot preferovaly chov do 50 ks. V úhrnu nejvíce, tj. 40,0 % stavů skotu bylo chováno v podnicích čítajících 1 001–5 000 kusů, téměř čtvrtina skotu pochází z podniků chovajících 500–1 000 kusů.

Stavy krav se v porovnání s rokem 2000 snížily o 43 550 kusů na 549 587 kusů, jejich podíl na stavu skotu celkem se zvýšil z 38,4 % v roce 2000 na 41,4 % v roce 2010. Zemědělské subjekty v roce 2010 z více než dvou třetin (69,3 %) chovaly krávy dojně, krav bez tržní produkce mléka byla necelá třetina. Ve srovnání s rokem 2000 se podíl dojných krav snížil o 14,4 p. b.; ani jejich zvyšující se užítkovost nezabránila snížení celkové produkce mléka. Chov dojnic byl v průběhu desetiletí ovlivněn kolísáním farmářské ceny mléka na hranici rentability. Zájem o chov krav bez tržní produkce mléka byl podpořen dotacemi národními i ze zdrojů Evropské unie.

Graf 6 – Podíl subjektů dle právních forem v kategoriích dle počtu kusů skotu na podnik

Chov prasat

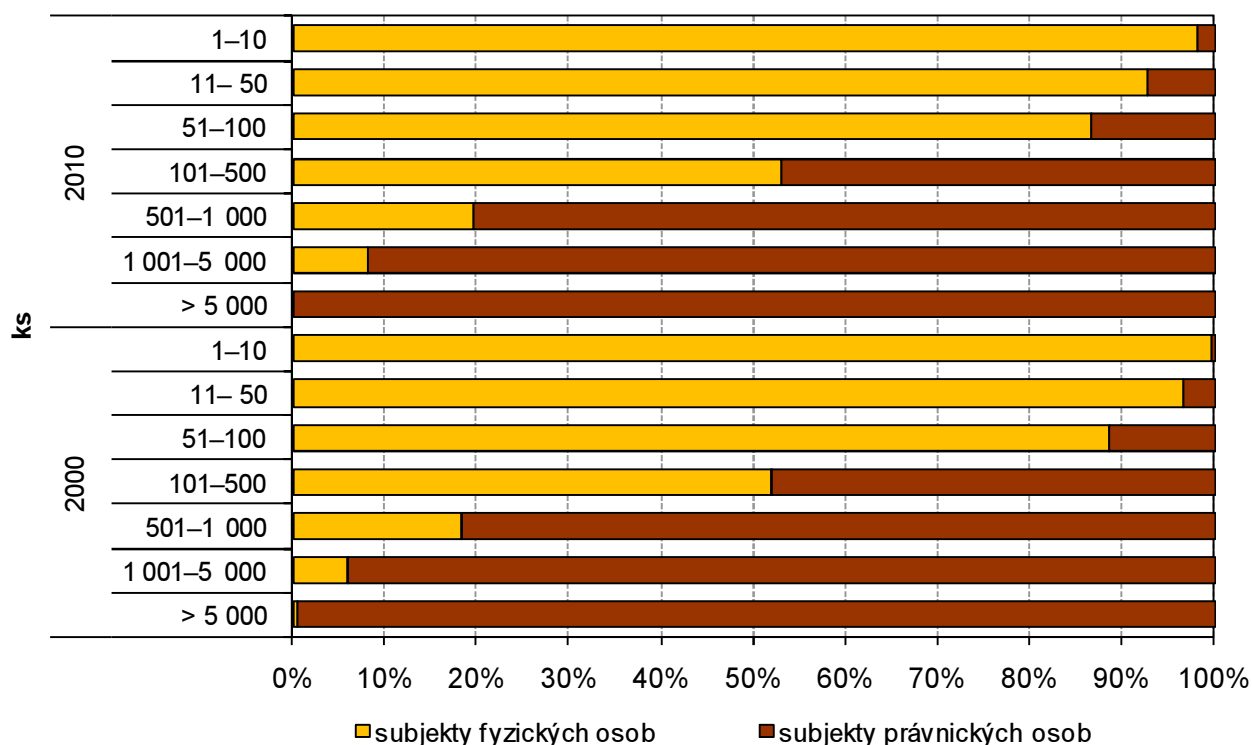
Zemědělské subjekty v roce 2010 chovaly 1 907 994 prasat, ve srovnání s rokem 2000 stavy prasat zaznamenaly výrazný pokles - o 44,4 %. Naši chovatelé postupně likvidují své chovy, protože nejsou schopni konkurovat zahraničním producentům. S nárůstem dovozu živých prasat i vepřového masa a propadem domácí výroby neustále klesá podíl vepřového masa z domácí produkce na jeho spotřebě.

Z právnických osob se chovem prasat zabývalo 679 subjektů, jejich podíl na celkových stavech prasat představoval 91,8 %. V průměru na jeden subjekt právnické osoby připadalo 2 578 kusů. Proti roku 2000 se průměrný počet prasat na farmu zvýšil o 485 kusů v důsledku snížení počtu chovatelů prasat o více než polovinu. Mezi jednotlivými typy podniků právnických osob nejvíce prasat chovaly akciové společnosti, a to 63,5 % stavů, z nichž více než polovina byla chována ve společnostech hospodařících bez zemědělské půdy. Proti roku 2000 došlo k nejvýraznějšímu propadu počtu chovaných prasat u družstev (-66,6 %), naopak nejnižší pokles byl zaznamenán právě u akciových společností (-25,9 %).

Zatímco v roce 2000 bylo chovatelů prasat z řad subjektů fyzických osob celkem 10 tisíc, v roce 2010 se jejich počet snížil na jednu třetinu. Množství prasat chovaných subjekty fyzických osob za uplynulé desetiletí kleslo o více než polovinu na současných 157 tisíc kusů, průměrný počet prasat na jednu farmu vzrostl o 12 ks na 47 ks. Úbytek stavů prasat proti roku 2000 u farmářů podnikajících na základě zákona o zemědělství byl 188 tis. ks (56,7 %), u ostatních chovatelů z řad fyzických osob činil 11 tis. ks (44,0 %).

Více než polovina (55,8 %) prasat z celkového počtu byla zjištěna v podnicích, které jich vlastnily více než 5 000 kusů/podnik, téměř jedna třetina (32,1 %) prasat pocházela z chovů 1 001–5 000 kusů/podnik. V porovnání s rokem 2000 nedošlo k výrazným změnám podílů těchto velikostních skupin na celkovém počtu prasat. Mezi jednotlivými právními formami se však vyskytly podstatné rozdíly. Společnosti s ručením omezeným chovaly v největší velikostní skupině (5 001 a více kusů) 56,1 % prasat ze svých celkových stavů, akciové společnosti dokonce tři čtvrtiny (75,5 %), družstva však pouze 14,0 %. Rozhodující podíl (71,6 %) prasat chovaných družstvy byl v družstvech s počtem prasat 1 001–5 000 kusů.

Graf 7 – Podíl subjektů dle právních forem v kategoriích dle počtu kusů prasat na podnik

Chov drůbeže

Celkové stavy drůbeže v roce 2010 přesáhly 25 miliónů kusů. Subjektů s chovem drůbeže bylo na území České republiky zaznamenáno 5 429; v průměru tak připadlo na každý subjekt 4 664 kusů drůbeže. Více než polovina stavu drůbeže pochází ze zemědělských subjektů bez půdy.

Mezi chovateli drůbeže převládaly subjekty fyzických osob (5 167, tj. 95,2 % chovatelů drůbeže), avšak chovaly pouze 8,0 % z celkového stavu drůbeže. Na druhé straně mezi subjekty právnických osob šlo pouze o 262 podniků, které se na chovu drůbeže podílely 92,0 %.

Během období 2000–2010 se stavy drůbeže snížily o 16,5 % a zároveň počet chovatelů drůbeže poklesl o polovinu. U subjektů fyzických osob úbytek drůbeže dosáhl až 58,0 %, slepic dokonce 76,1 %. U právnických osob se jednalo o 8,7% úbytek drůbeže celkem, avšak jen 0,3% úbytek slepic. Stavy drůbeže chované v družstvech se snížily více než o polovinu na 1 509 109 kusů, následovány chovy v akciových společnostech s poklesem stavů o 12,3 %. Naopak u společností s ručením omezeným se podařilo stavy drůbeže i přes úbytek cca pětiny chovatelů navýšit o 20,6 %, téměř na 10 miliónů, přičemž počet ks na subjekt vzrostl ze 49,6 tis. ks na 77,4 tis. ks.

U podniků právnických i fyzických osob došlo v porovnání s rokem 2000 shodně ke zvýšení podílů drůbeže chované v podnicích čítajících více než 100 tis. kusů, a to u fyzických osob o 17,6 p. b. na 49,4 %, u právnických osob o 11,0 p. b. na dokonce 80,6 %.

Z výsledků Agrocenzu 2010 je patrné, že podíl jednotlivých druhů drůbeže na celkovém počtu se za posledních deset let skoro nezměnil. Zcela převažuje chov kura domácího; z celkového počtu drůbeže bylo 60,4 % kuřat na výkrm, 23,9 % slepic a 10,9 % kuřat na chov. Z ostatních druhů drůbeže se nejvíce chovaly krůty a kachny; na celkových stavech drůbeže se podílely shodně 1,5 %. V roce 2000 dominoval chov kuřat na výkrm s 63,8 %, následován byl chovem slepic s 21,8 % a chovem kuřat určených k chovu s 8,9 %; avšak byl zaznamenán vyšší podíl ostatních druhů drůbeže, zejména krůt (2,9 %) a kachen (1,6 %).

Chov ovcí a koz

Počty ovcí a koz v průběhu desetiletí zaznamenaly z hospodářských zvířat nejvyšší nárůst, a to ovcí o 179,3 % na 184 032 kusů a koz o 108,8 % na 16 900 kusů. Chovatelů ovcí bylo sečteno 4 194, chovu koz se věnovalo 1 412 chovatelů. Zatímco chovatelů ovcí za uplynulé desetiletí o 45,1 % přibýlo, chovu koz se věnuje o 28,4 % farmářů méně.

Chov ovcí i koz v naší republice je soustředěn především u subjektů fyzických osob. Z řad fyzických osob je 91,6 % všech chovatelů ovcí a 90,6 % všech chovatelů koz, ve stavech mají 83,3 % ovcí a 84,4 % koz. Pozitivní v porovnání s rokem 2000 je vzrůstající zájem o chov těchto druhů zvířat u podniků právnických osob.

Největší podíl ovcí u fyzických i právnických osob je chován v podnicích čítajících 101-300 kusů. Jde o 27,4 %, respektive o 23,4 % celkových stavů. U podniků obou právních forem však převažuje vlastnictví stád o počtu 50 kusů a méně. Z podniků fyzických osob bylo zjištěno takových chovatelů 80,9 %, z podniků právnických osob 70,0 %. Chov ovcí v koncentracích nad 800 ks na podnik je zastoupen pouze několika podniky obou právních forem.

Chov do 10 ks koz na farmu převažoval jak v podnicích fyzických osob (76,4 % chovatelů koz), tak u právnických osob (58,6 % chovatelů); naopak chov více než 300 ks koz na podnik byl zaznamenán pouze ve čtyřech případech z celkového počtu chovatelů.